

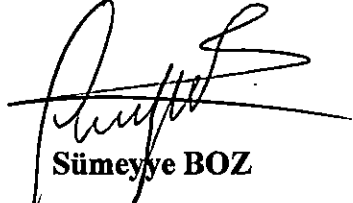
TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 10772
Tarih : 03.03.2025

10/2475

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye'de kadın yoksulluğu, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin derinleşmesi, ekonomik krizler ve sosyal politikaların yetersizliği nedeniyle giderek büyüyen bir sorun haline gelmiştir. Kadınlar, işgücüne katılımında erkeklere oranla daha düşük seviyede kalmakta, kayıt dışı ve güvencesiz çalışma koşullarına mahkûm edilmekte ve bakım emeği yükü nedeniyle ekonomik bağımsızlıklarını kazanmakta zorlanmaktadır. Kadın yoksulluğu yalnızca bireysel bir ekonomik sorun olmanın ötesinde, toplumsal eşitsizlikleri derinleştiren ve sürdürülebilir kalkınmayı engelleyen bir yapısal sorundur. Bu bağlamda, kadın yoksulluğunun nedenlerinin ve sonuçlarının tüm yönleriyle araştırılması, yoksulluk içinde yaşayan kadınların durumlarının iyileştirilmesi için gerekli sosyal ve ekonomik politikaların belirlenmesi, kadınların ekonomik hayata katılımının önündeki engellerin kaldırılması, kayıt dışı çalışmanın önlenmesi ve bakım emeğinin toplumsal olarak paylaşılmasını sağlayacak tedbirlerin alınması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Sümeyye BOZ
Muş Milletvekili

GEREKÇE

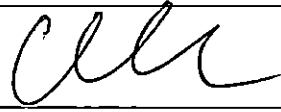
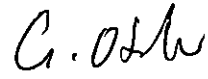
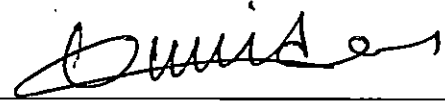
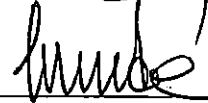
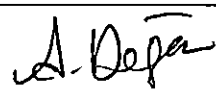
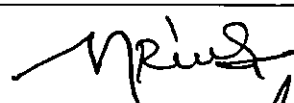
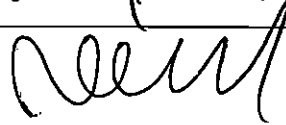
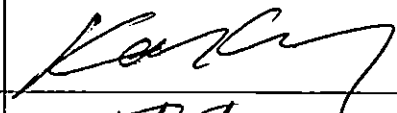
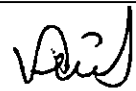
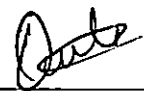
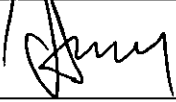
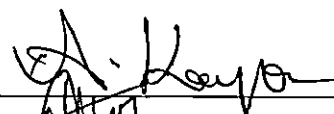
Türkiye’de kadın yoksulluğu, ekonomik krizlerin derinleşmesi, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kayıt dışı çalışma ve sosyal politikaların yetersizliği gibi birçok faktör nedeniyle giderek büyüyen bir sorun haline gelmiştir. Kadınlar, işgücüne katılımda erkeklere oranla daha düşük seviyede kalmakta, düşük ücretli ve güvencesiz işlerde yoğunlaşmakta ve bakım emeği yükü nedeniyle ekonomik bağımsızlıklarını kazanmakta zorlanmaktadır. TÜİK’in 2023 yılı verilerine göre, Türkiye’de kadınların işgücüne katılım oranı yüzde 31,2 iken, erkeklerde bu oran yüzde 69,9’dur. Kadın işsizliği erkeklere kıyasla daha yüksektir ve özellikle genç kadın işsizliği yüzde 30’un üzerine çıkmaktadır. Türkiye’de kadınlar erkeklerden ortalama yüzde 20 daha az ücret almakta ve bu fark bazı sektörlerde yüzde 40’a kadar çıkabilmektedir. Kadınların büyük bir bölümü kayıt dışı çalışmaktadır. TÜİK 2023 verilerine göre, Türkiye’de çalışan kadınların yüzde 33’ü herhangi bir sosyal güvenceye sahip olmadan çalışmaktadır. Bu durum, kadınların emeklilik hakkı kazanamamasına, sağlık hizmetlerine erişimde sıkıntı yaşamasına ve sosyal güvenceden yoksun kalmasına neden olmaktadır.

Halkların Demokratik Partisi (HDP) Kadın Meclisi’nin 2021 yılında yayımladığı "Kadın Yoksulluğu Raporu"na göre, Avrupa Birliği ortalamasında kadınların yoksulluk riski yüzde 22,3 iken, Türkiye’de bu oran yüzde 41 olarak tespit edilmiştir. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı’nın (TEPAV) 2010 yılında yayımladığı "Kadın Yoksulluğu" değerlendirme notunda, kadınların işgücüne katılımının düşük olduğu ve bunun da kadın yoksulluğunu artırdığı vurgulanmaktadır. Kadınların büyük bir bölümü kayıt dışı ve güvencesiz çalışma koşullarında yer almakta, emeklilik ve sağlık hizmetlerine erişimde ciddi zorluklar yaşamaktadır. İstanbul Planlama Ajansı’nın 2022 yılında yayımladığı "Kadın Yoksulluğuyla Mücadele" raporuna göre, Uluslararası Çalışma Örgütü’nün verilerine dayanarak, Türkiye’de kadınların yalnızca yüzde 12’sinin tam zamanlı ev kadınlığına gönüllü olduğu, ancak kadınların yarısından fazlasının yüzde 53 oranında iş-yaşam dengesini sürdürebildikleri bir işte çalışmak istedikleri belirtilmiştir. Ancak, 2020 yılında 500 bin kadın bakım emeği yükü nedeniyle işinden ayrılmış, aynı yıl 12 milyon kadın yine bakım sorumlulukları sebebiyle çalışma hayatına girememiştir.

Kadınların işgücüne katılımının düşük olmasının en önemli nedenlerinden biri ev içi ücretsiz bakım emeği yüküdür. Türkiye’de kadınlar, çocuk bakımı, yaşlı bakımı ve ev işlerini büyük oranda üstlenmektedir. Araştırmalara göre, Türkiye’de kadınlar, erkeklerden dört kat daha fazla ev ve bakım işlerine zaman ayırmaktadır. OECD raporlarına göre, Türkiye’de annelik sonrası işgücüne geri dönüş oranı yüzde 26 ile OECD ülkeleri arasında en düşük seviyededir. Avrupa ülkelerinde bu oran yüzde 80’e kadar çıkmaktadır. Kadınların iş hayatına katılımını teşvik eden kreş ve bakım hizmetlerinin yetersiz olması, kadınların işgücünden çekilmesine neden olmaktadır. Eğitim eksikliği kadın yoksulluğunu derinleştiren bir diğer unsurdur. Türkiye’de kadınların yüzde 30’u lise mezunu bile değildir ve yükseköğrenime erişim oranları erkeklere kıyasla daha düşüktür. Kadınların mesleki eğitim programlarından yeterince yararlanamaması, yüksek ücretli ve güvenceli işlere erişimini sınırlandırmaktadır. Kadın girişimciliği de oldukça sınırlıdır. Türkiye’de kadın girişimcilerin oranı yalnızca yüzde 14’tür ve kadınların iş kurma süreçlerinde finansmana erişimi erkek girişimcilere kıyasla oldukça zordur.

Kadın yoksulluğunu önlemek için kadın istihdamını artırıcı teşvikler geliştirilmelidir. İşverenlere kadın istihdamını artırmaları için vergi indirimleri ve sigorta prim destekleri sağlanmalıdır. Kreş ve bakım hizmetleri yaygınlaştırılmalı, işyerlerinde kreş açılması teşvik edilmeli, ücretsiz veya düşük maliyetli bakım hizmetleri sağlanmalıdır. Kayıt dışı istihdamın önlenmesi için etkin denetim mekanizmaları kurulmalı, kadınların sosyal güvenceye erişimi artırılmalıdır. Kadın girişimciliği desteklenmeli, kadın girişimcilere yönelik mikro kredi ve hibe destekleri genişletilmelidir. Kadınların eğitim fırsatlarına erişimi artırılmalı, kız çocuklarının eğitimde kalma oranı yükseltilmeli, mesleki eğitim programları yaygınlaştırılmalıdır. İşyerinde kadın-erkek ücret eşitsizliği giderilmeli, eşit işe eşit ücret politikaları uygulanmalıdır.

Kadın yoksulluğu yalnızca ekonomik bir mesele değil, aynı zamanda toplumsal eşitsizliği derinleştiren bir olgudur. Kadınların ekonomik bağımsızlığını kazanmasını sağlayacak sosyal ve ekonomik politikalar geliştirilmediği sürece, yoksulluk kadınlar arasında kalıcı hale gelmektedir. İstanbul Planlama Ajansı'nın raporuna göre, kadın yoksulluğuyla mücadelede kamusal bakım hizmetlerinin artırılması ve toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeten politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Kadın yoksulluğunun nedenlerinin ve sonuçlarının kapsamlı biçimde incelenmesi, kadın istihdamını artıracak sosyal politikaların belirlenmesi, kayıt dışı çalışmanın önlenmesi ve kadın girişimciliğinin desteklenmesi amacıyla bir meclis araştırma komisyonu kurulması gerekmektedir. Bu komisyonun, kadın yoksulluğunun yapısal nedenlerini araştırarak gerekli yasal ve kurumsal düzenlemeleri belirlemesi, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle sosyal politikalar oluşturmaları ve kadınların ekonomik bağımsızlıklarını kazanmasını sağlayacak önlemleri raporlaştırılması beklenmektedir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL ŞAKİ	İSTANBUL	
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENKİ	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	İĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	